

תוכנית "תלמידים כותבים ויקיפדיה" - מיזם חינוכי ליצירת ערכים בוויקיפדיה: תהליך ושלבי עבודה

מורות ומורים יקרים,

עמותת ויקימדיה ישראל מלווה מיזמים מגוונים לכתיבת ערכים בוויקיפדיה על ידי תלמידים, בשיתוף אנשי חינוך וארגוני חינוך מובילים ברחבי ישראל. הקשר שלנו עם הנעשה בשטח לאורך השנים אפשר לנו ללמוד מהן הפרקטיקות הטובות ביותר, לנתח טעויות ולהפיק מסקנות.

על בסיס הניסיון שצברנו, אנו שמחים להציע לכם מסמך עזר לבניית תכנית עבודה.

צוות עמותת ויקימדיה ישראל

חלק א': תחומי האחריות

! לקראת סיום תהליך העבודה, תתקיים בבית הספר סדנה לעריכה בוויקיפדיה, שבה התלמידים יעלו את התכנים המוגמרים לאנציקלופדיה המקוונת (ראו להלן). ההדרכה בסדנת העריכה היא באחריות ויקימדיה ישראל.

כל יתר שלבי העבודה הנם באחריות המורים ובהובלתם. עמותת ויקימדיה ישראל תספק למורים חומרי הסבר ותמיכה מרחוק (בדוא"ל/טלפון) ככל שידרש.

מסמכי עזר למורים:

- **בניית לו"ז לתהליך העבודה:** על המורה להכין לו"ז למיזם בתחילת השנה, בהתאם לשלבים המתוארים בקובץ זה.
- **מחווה להערכה** – להצעה למחווה, פנו לוויקימדיה ישראל.

חלק ב': שלבי העבודה

! ניסיוננו מלמד כי ישנם שלבי עבודה ששילובם הכרחי להצלחת התהליך; וכי ישנם שלבים נוספים, שאינם חיוניים אך שילובם עשוי לתרום רבות לתהליך העבודה. לנוחיותכם, להלן מופיעה רשימה של שלבי העבודה משני הסוגים.

שימו לב: שלבי העבודה אינם חייבים להופיע בסדר המוצג להלן, ואתם מוזמנים לארגנם לפי שיקול הדעת שלכם. וכמובן - אתם מוזמנים ביותר להוסיף גם שלבי עבודה מקוריים משלכם!

שלבי עבודה חיוניים

1. חשיפה לפרויקט:

- **מטרת הפרויקט:** פרסום ותרומת ידע לציבור (חשוב להדגיש זאת, כי זה מהווה מרכיב מוטיבציה חשוב לתלמידים), רכישת מיומנויות של כתיבה אקדמית

- למה זה חשוב/ כיף/ מעניין? התוודעות לאפשרות שהתוצר לא ייקלט בהצלחה.
- **חשיפה לוויקיפדיה: להצעות לשיעור מבוא לפרויקט "תלמידים כותבים ויקיפדיה", פנו לוויקימדיה ישראל**

2. **חלוקה לזוגות או לשלשות** (אם רלוונטי) - ההמלצה היא שיעבדו בזוגות, פרט למקרים יוצאי דופן בהם ניתן לאשר עבודה בשלשות, אך בשום אופן לא יותר מ-3 תלמידים לקבוצה.

3. **בחירת נושאים לכתיבה** - התלמידים בוחרים נושאים לכתיבת ערך חדש או הרחבת ערך קיים מתוך בנק הנושאים שהוכנו מראש ואושרו על ידי העמותה, או מציעים נושאים חלופיים ומעבירים אותם לאישור.

a. הערה: במקרה שבו תלמיד/ה שהציע/ה נושא חלופי, יש לוודא כי יינתן סיוע מאת בעל/ת מומחיות מתאימ/ה.

4. **הערכות ראשוניות לכתיבה על הנושא הנבחר** - לגבי ערך חדש: ניתן לעשות זאת, למשל, דרך שאילת שאלות על נושא הערך, ודרך קריאת ערכים בנושאים מקבילים (שניתן ללמוד מהם כיצד לארגן את הערך ואיזה מידע לכלול בו).
5. **כלים לעבודה עם מקורות מידע** - התלמידים רוכשים כלים שיעזרו להם לענות על השאלות הבאות:

- a. כיצד לאתר מקורות מידע רלוונטיים?
 - b. כיצד להעריך את מידת המהימנות של מקורות המידע?
 - c. אילו פרטים ביבליוגרפיים לאסוף, ומדוע זה חשוב?
- כדי לקבל את הקובץ "הערכת מקורות מידע - עקרונות והצעות לפעילות בכיתה", פנו לוויקימדיה ישראל.

6. **איתור מקורות מידע** - התלמידים מאתרים מקורות ומכינים עבורם ת.ז.
7. **משוב על מקורות המידע** - התלמידים מקבלים משוב מהמורה על המקורות שאיתרו.
8. **קריאת המקורות** - התלמידים קוראים את המקורות שאיתרו ומסמנים בתוכם מידע שיכול להשלים את השאלות שהוגדרו מראש, או לתרום לערכים בדרך אחרת.

9. **תכנון המבנה**:
לגבי ערך חדש: התלמידים יוצרים תכנון של מבנה הערך.

10. **משוב על תכנון המבנה** - התלמידים מקבלים משוב מן המורה על המבנה המתוכנן.

11. **כתיבה והגשת טיוטה ראשונה** - התלמידים מגישים טיוטה ראשונה של הערך.
הערות לגבי כתיבת ערך חדש:

- יש להנחות את התלמידים לכתוב את הערך בהתאם למבנה שהציעו ואושר להם, ולהיצמד למבנה זה
- יש להנחות את התלמידים לבדוק את עצמם בעזרת "צ'קליסט" (לרשימה המלאה, פנו לוויקימדיה ישראל)

הערה רלוונטית לערך חדש בלבד:

- יש להנחות את התלמידים לכתוב את הפתיח אחרי שסיימו את כתיבת הטייוטה הראשונה. רק אז יכירו ואת החומר בצורה כזו שיידעו מה חשוב לציין כבר בפתיח.

12. **שליחת מדגם טיוטות - המורה שולח/ת לעמותת ויקימדיה מדגם של 3 טיוטות לעמותת ויקימדיה ישראל לצורך קבלת דגשים שיסייעו בבדיקתן.**
הערה: אין לייצר עותקים של הקבצים אלא לשלוח קישור לקבצים שיתופיים, כדי שהתלמידים יראו גם הם את ההערות ויוכלו לתקן לפיהן, ולא יהיה צורך לנהל גרסאות. גוגל דוקס נועד לעבודה שיתופית ונותן לנו כלי די נוח לשם כך.
13. **משוב על טיוטה ראשונה - התלמידים מקבלים מהמורה משוב על הטיוטות שהגישו. המורה או כל מי שמסייע לבדוק טיוטות מוזמן להיעזר במסמך הנחיות זה לבדיקת טיוטות (ויקימדיה ישראל).**
הערה: יש להנחות את התלמידים לענות להערות (הנמצאות בצד בגוגל דוקס) ולא לסגור אותן כלל. כך נוכל לעקוב אחרי התיקונים הנדרשים ואחרי ביצועם. בלי שנצטרך לבדוק את כל הטיוטה מחדש, כמו בפעם הראשונה.
14. **טיוטה שנייה - התלמידים מגישים טיוטה שנייה ומתוקנת של הערך.**
15. **קבלת אור ירוק - התלמידים מקבלים מהמורה אור ירוק להעלאת הערכים לוויקיפדיה.**
16. **סדנת עריכה - התלמידים עוברים סדנת עריכה תוך קבלת הדרכה (בדרך כלל פנים מול פנים) מצוות ויקימדיה ישראל, מנהלת החינוך בעברית ומתנדבי חינוך.**
17. **סיכום התהליך - התלמידים מסכמים את התהליך (ניתן באמצעות רפלקסיה, הצגת התוצרים, קיום טקס או מסיבה וכו'). על מנת לקבל הצעות לסיום נאה לפרויקט כתיבה בוויקיפדיה, פנו לוויקימדיה ישראל.**

שלבי עבודה אפשריים נוספים

- מפגש שיח עם עורכת/ת בוויקיפדיה (תלוי בזמינות מתנדבים) - בתשלום
- מפגש עם אדם בעל/ת מומחיות רלוונטית
- סיורים חווייתיים באתרים רלוונטיים
- עבודה בספריות ובארכיונים (מומלץ ביותר)
- צילום תמונות עבור הערכים
- הערכת עמיתים והערכה עצמית
- התייחסות לממדים הרגשיים והחברתיים של תהליך העבודה
- כתיבת רפלקסיה על התהליך / שיתוף הרגשות ולקחים הקשורים לתהליך
- הכנת מצגת והצגת הערך בעל פה מול קהל של הורים או תלמידים